

פתיחה לסדר נזיקין-מסכת בבא קמא

1. זוהר כרך ג (במדבר) פרשת בלק דף קצח עמוד א

וירא בלק רבי חזקיה פתח (ישעיה נז) כה אמר יי שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגוי. כמה תביבין ישראל קמי קודש אברקן הוא דאף על גב דאינון חאבו קמיה וחבין קמיה בכל זמנא וזמנא איהו עביד לון לישראל זדונות כשגגות והכי אמר רב המנונא סבא תלת בבי דינא תקינו (ס"א רבנן) בסדרי מתניתא תדא קדמיתא בארבע אבות נזיקין השור וכי תניינא טלית דאשתכח, תליתאה שותפין ורזא דאבידה מ"ט אלא קב"ה בכל זמנא עביד לון לישראל זדונות כשגגות ואינון דסדרו מתניתין דתלתא בבי הכי סדרו ארח דקרא נקטו דכתיב (שמות כב) על כל דבר פשע והאי פשע איהו דלאו בזדון ומאן איהו על שור על חמור על שה דא בבא קמא דהכא הוא באינון מלין, על שלמה דא בבא מציעא. על כל אבדה דא בבא תליתאה. דארח קרא נקטו, דכד מטא לבבא מציעא הוה אמר שירותא דקא נקטו בטלית דא אמאי כיון דאשתכח קרא אמר ודאי דא הלכה למשה מסיני וביארו כל מלי דרבנן.

מדוע הקב"ה עושה לישראל זדונות כשגגות? מה הקשר של הדרשה לפסוק הפותח: "...כי קרובה ישועתי לבוא..."? היעזר במקורות הבאים

2. ברכות כ"ח ע"א

"...ושל מוספים כל היום: אמר ר' יוחנן ונקרא פושע"
וברש"י: ונקרא פושע-המאחר כל כך
אדם שהתפלל מוסף, ואף התפלל בזמן, נקרא פושע כיון שאיחר את תפילתו לסוף זמנה.
ברכות מ"ג ע"ב:
תנו רבנן ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם... ואל יכנס באחרונה לבית המדרש... משום דקרו ליה פושע.
וברש"י:
דקרו ליה פושע-מתעצל

מהי הגדרת פשיעה לפי מקורות אלו?

3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

אמר ריש לקיש מאי דכתיב: (ישעיהו לג) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגוי אמונת זה סדר זרעים עתיך זה סדר מועד חוסן זה סדר נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות.
רש"י מסכת שבת דף לא עמוד א
סדר נזיקין-מושיען, מזהיר לפרוש מהיזק ומהתחייב ממון.

4. מדרש במדבר רבה פרשה י"ג, ט"ו

"אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני שנה חמשה", כנגד שלשה פסוקים של תורה שבהם וי סדרי משנה, והן מן שתיים פסקה, וכל פסקה ופסקה מן חמש תבות, ואלו הם [תהלים י"ט] "תורת ה' תמימה משיבת נפש, עדות ה' וגוי פקודי ה' וגוי מצות ה' וגוי, ויראת ה' וגוי, משפטי ה' וגוי". לקד הקריבו לשלמים ג' מיני קרבנות אלו, כנגד השלשה פסוקים שבהם ששה סדרי משנה, איתא כההיא דאמר רבי תנחומא: "תורת ה' תמימה וגוי", שנה סדר נשים, שמזהיר על האדם לפרש מן הערונה כדי להצילו מן המיתה, ... "עדות ה' וגוי", זה סדר זרעים, שאדם מאמין בחייו של עולם וזורע. "פקודי ה' וגוי", זה סדר מועד, שיש בו כל המועדות, שכתוב בקו "ושמחת בחגד". "מצות ה' וגוי", זה סדר קדשים, שהוא מאיר עינים בין חליו לקדשים. "יראת ה' סהורה", זה סדר טהרות, שהוא מפרש בין טמאה לטהרה. "משפטי ה' וגוי", זה סדר נזיקין שיש בו לב הדינים

5. זוהר משפטים דף קיח עמוד א

קום רעיא מהימנא, לסדרא דינין בהלכות נזיקין, בסדורא דשמא דא הוי"ה, דאיהו (תהלים טח יח) רכב אלהיים רבותים אלפי שנאן, דאינון שור נשר אריה אדם, דהא מסטרא דימינא דתמן יהו"ה, ארבע חיוון הכי איהו סדורא דלהון, אדם אריה נשר שור, וכפום שנויין דהויין הכי איהו תנועה וסדורא דחיון. וחיוון דסטרא אחרא דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סדורייהו שנאן, ובגין דא התחלה דלהון השור, קשיר בדי אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער, וסיומא דלהון אדם מועד:

6. בראשית רבה פרשה ט

אות ז-
רבי נחמן בר שמואל בר נחמן בשם רב שמואל בר נחמן אמר: הנה טוב מאד, זה יצר טוב. והנה טוב מאד, זה יצר רע.
וכי יצר הרע טוב מאד אתמהא, אלא שאלולי יצר הרע, לא בנה אדם בית, ולא נשא אשה, ולא הוליד, ולא נשא ונתן.
וכן שלמה אומר (קהלת ד) כי היא קנאת איש מרעהו:
אות יב-
רבנן אמרי לה בשם רבי חנינא בר אידי ורבי פנחס ורבי חלקיה: הוא מאד, הוא אדם.
הינון אותיות דדין הינון אותיות דדין, הדא הוא דכתיב (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, זה אדם:

7. אורות התשובה פרק י"ג פסקה ה'

דרך התשובה היותר מקורית וטובה, הנובעת מאור התורה בעולם, היא השנון בחלק דיני ממונות וכל המשפטים שבין אדם לחברו הכלולים אצלנו בלמוד "חשן משפט", בכל הבקיאות הגירסאית היותר בהירה וכל החריפות הישרה והרחבה היותר אפשרית. היא מתקנת את כל מכשולי הלב שבחיים ומעמידה את הצדק האלהי על בסיסו הנאמן ונוטלת את מחץ הספק והנבוכה מתוך הנשמה, ע"י מה שמאירה היא באורה הבהיר את דרך החיים המעשיים. אמנם צריך תמיד להכשיר את הלב ואת המוח ע"י יתר חלקי התורה, וביחוד ע"י השפעה מוסרית ועיונית חזקה ורחבה, בטל האור של ההגיונות הפנימיים שכהכרות האלהיות האציליות, כדי שתהיה הנשמה מוכשרת להתדבק יפה בצדק האלהי שבחלק המשפטי של תורת החיים, ואז יבא לה מקצע זה כשמן בעצמותיה לרוממה ולשגבה.

8. חזון איש פרק ג' אות יג

מן הקנינים העיקרים להשתלם באהבת המשפט, הוא הלימוד בגפ"ת בהלכות בכלל, ובהלכות שבין אדם לחברו בפרט, וכמו שכתב הגר"י זצ"ל, והיותר משריש פארות מעמיקות הוא העמל והעיון בגפ"ת, ואף שאיננו בקי בכל הלכותיה כבר יש בנפשו הקנין של הכנעה למשפט, וההכרה שההלכה היא היסוד בעבודתו ית', ושצריך שאלת חכם בכל מה שהוא נוגע בענייני חברו. והחכם שעמלו בתורה בגפ"ת בהלכה ובספרי היראה ומוסר המדות, שלימותו בטוחה וישרותו שמורה, ומי שעזב את ההלכה ולא יגע לדעתה, אין ספק שהוא חדול המשפט ואיננו בטוח מלהיות חבר לאיש משחית מבלי משים.